

**ПРОУЧВАНЕ НА ЖИВОТО ТЕГЛО НА КАРАКАЧАНСКИ АГНЕТА
ПРИ ОТБИВАНЕ НА 90-ДНЕВНА ВЪЗРАСТ
STUDY OF LIVE WEIGHT OF KARAKACHAN LAMBS AT THE WEANING
IN 90 DAYS OF AGE**

Александра Буюклиева, Атанас Вучков*
Alexandra Buyuklieva, Atanas Vuchkov*

Аграрен университет – Пловдив, катедра „Животновъдни науки“
Agricultural University – Plovdiv, Department Animal Science

*E-mail: a_vu@abv.bg

Abstract

The local Bulgarian sheep breeds are with a marked combined production - for meat, milk and wool. Growth abilities at an early age are importance trait for the production of meat from them. The Karakachan sheep is a relatively ancient, small mountain breed, but lambs in the young age have compared good growth intensely. The average daily gain before weaning at 90 days of age was 219 g. This local breed has a good opportunity to produce light lamb carcasses from lambs slaughtered at the weaning, without a period of intense fattening. For a 90-days suckling period, male Karakachan lambs form 22, 492 kg live weight. Studies show that a subsequent period of intense fattening of the lambs of this breed is economically ineffective.

The average daily gain after weaning decreases (Alexieva, 1979; Kafedzhiev et al.; 1992, Stankov, 1999) The cost of feed per unit of growth is increasing, and depositing a significant amount of fat (Nedelchev et al 1994; Boykovski et al., 2005). The growth of lambs during the suckling period can be considered as a specific meat production with a high taste and dietary qualities and with relatively low cost (Vuchkov, 2009; Vuchkov & Dimov, 2006). The results of this study for the formation of live weight at weaning of 90 days age, show that the Karakachan sheep have a high potential to produce so-called "milk lambs" and "light lambs carcasses" by SEUROP classification system of slaughtered carcasses.

Keywords: Karakachan sheep, autohtonous breeds, weight at weaning.

ВЪВЕДЕНИЕ

Голямо значение за съхраняването на местните генетични ресурси в овцевъдството и тяхното устойчиво развитие има тяхната комбинирана продуктивност, допринасяща за формирането на по-висок приход от овцевъдните ферми.

Каракачанската овца, като автохтонна порода, известна със своята издръжливост и непретенциозност, представлява интерес за отглеждане от страна на фермери в планински и полупланински райони, със силно пресечени екстензивни райони. Подвижността, отличната адаптационна способност и виталитет дават възможност на тази овца да оползотворява естествените фуражни ресурси на труднодостъпни пасища и да ги трансформира в овцевъдна продукция – месо, мляко и вълна. Основни продуктивни признаци при Каракачанската овца са агнетата, които се реализират за месо веднага след отбиването, без допълнителен период на интензивно угодяване, и млякото, добито през сравнително краткия доен период след отбиването на агнетата.

Месото от такива агнета – бозайници, е с високи вкусови и диетични качества и представлява продукция с ниска себестойност поради липсата на разходи за фураж, както е при интензивното угодяване. Масова практика на овцевъдите, залегнала традиционно в технологията на отглеждане на Каракачанската овца, е отбиването на агнетата и тяхната реализация за месо да става на около тримесечна възраст (90-дневна възраст). Редица проучвания сочат, че следващ период на интензивно угодяване на агнетата от тази порода е икономически неефективно. Среднодневният прираст след отбиването намалява (Алексиева, 1979; Кафеджиев и др., 1992; Станков, 1999). Разходът на фураж за единица прираст се увеличава и е за сметка на отсояване на значително количество тлъстини (Неделчев и др., 1994; Бойковски и др., 2005). Безсмислена и нереална е конкуренцията на местните породи със специализираните породи за месо в производството на тежки агнешки трупчета, така че възможността за производство на т.нар. «млечни агнета» от агнета, заклани веднага при отбиването, представлява специфична пазарна ниша и предоставя реален шанс за устойчиво развитие на местните породи у нас при производството на агнешко месо с високи вкусови и диетични качества.

Целта на настоящото изследване е да се проучи теглото при отбиване на 90-дневна възраст и растежната способност през бозайния период на Каракачански агнета.

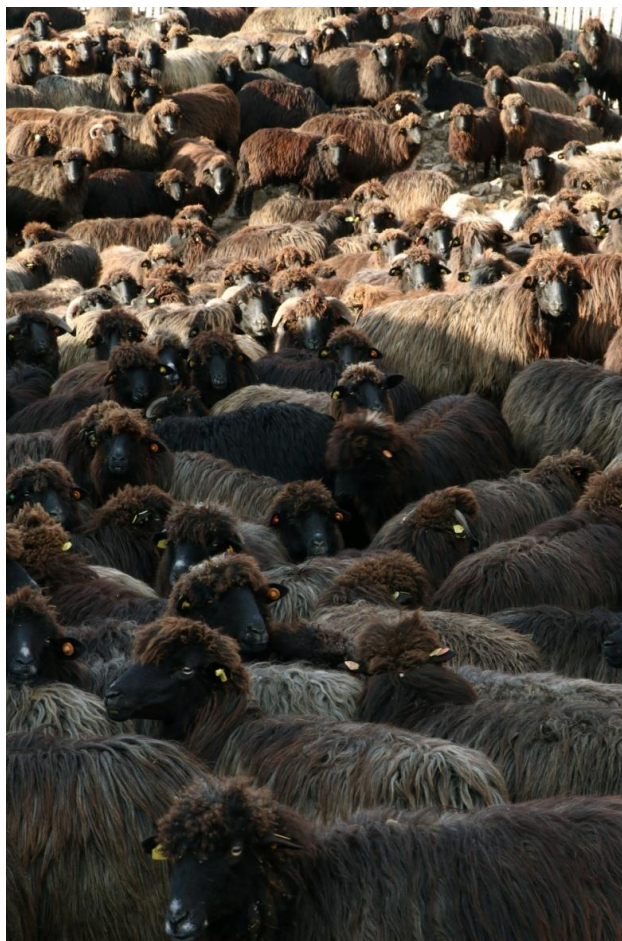
За осъществяване на целта са поставени следните задачи:

- Установяване на живото тегло на мъжки Каракачански агнета при раждане и при отбиване на 90-дневна възраст;
- Установяване на интензитета на растеж през бозайния период до достигане на 90-дневна възраст.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Обект на изследването бяха 95 Каракачански агнета, родени през 2016 стопанска година във „Ферма за редки породи“ – с. Влахи, община Кресна (фиг. 1). За целите на проучването бяха направени измервания на живото тегло при раждане и при отбиване на 90-дневна възраст. Животните, включени в изследването, бяха изравнени по пол и тип на раждане – мъжки, единаци. По време на бозайния период агнетата са отглеждани по

традиционен начин. От раждането до двадесетия ден агнетата се отглеждаха заедно с майките си, без да се отделят. Основната храна е майчино мляко, а след 20-ия ден от раждането агнетата имаха свободен достъп до люцерново сено и концентриран фураж (царевица, ечемик и слънчогледов шрот). Дневната дажба на овцете майки се състоеше от 0,4 kg концентриран фураж и 1 kg ливадно сено. Данните за теглото на агнетата при отбиване бяха установени в реални производствени условия, при нормален режим на хранене на агнетата и овцете майки, характерен за района. Теглото на агнетата беше измервано посредством маркиран кантар с точност до 0.1 kg. Установен е и среднодневният прираст от раждането до отбиването на 90-дневна възраст.

Фиг. 1. Стадото от Каракачански овце на „Ферма за редки породи“, с. Влахи, община Кресна (© Седефчев)/**Fig. 1.** Karakachan flock in “Rare breeds center”, Vlahi village, Kresna region (© Sedefchev)

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Теглото на агнетата при отбиване е специфичен признак, характеризиращ месодайната продуктивност при овцете, формирана по време на бозайния период. Това е икономически значим признак по отношение на добива на висококачествена продукция с ниска себестойност – агнета бозайници за месо, без период на допълнително угояване.

Редица автори подчертават значението на този признак при определяне на доходността на овцевъдните ферми от производствените системи за мляко и месо (More O'Ferrall, 1976; Conington et al., 2000; Rao et al., 2000). Растежът на агнетата до отбиването зависи главно от млечността на майката, хранителността на млякото и степента на изява на майчиния й инстинкт. Прави впечатление сравнително високото живо тегло при отбиване на агнетата от Каракачански овце на 90-дневна възраст, както и сравнително високият интензитет на растеж през бозайния период.

Получените резултати са логични предвид силно изразения майчин инстинкт на тази автохтонна порода. Съществено значение имат и подчертаният виталитет на новороденото през бозайния период, както и високото съдържание на хранителни вещества в млякото на Каракачанската овца.

Таблица 1. Тегловно развитие и интензитет на растеж на мъжки Каракачански агнета, родени като единаци (n-95)

Table 1. Live weight and average daily gain of males Karakachan lambs, born as singles (n-95)

Признаци/Variable	X	Sx	Cv	min	max
Тегло при раждане, kg Live weight at birth, kg	2,715	0,924	0,122	2,00	3,300
Тегло на при отбиване на 90-дневна възраст, kg Live weight at weaning in 90 days of age, kg	22,492	0,678	0,121	16,200	26,800
Среднодневен прираст до отбиване, g Average daily gain to the weaning - 90 days, g	219,744	13,800	0,328	100,384	290,913

В таблица 1 са представени общите средни на признаците *тегло при раждане*, *тегло при отбиване на 90-дневна възраст* и *среднодневен прираст* през бозайния период при мъжки Каракачански агнета. Каракачанската овца е известна със сравнително лесно раждане. В повечето случаи раждането е нормално, без акушерска помощ от страна на фермерите. За това способства раждането на сравнително дребни плодове.

Живото тегло при раждане на агнета, родени като единаци, е средно 2,715 kg. Получените от нас резултати по този признак кореспондират с

установените от Генковски (2002) за същата порода и са малко по-ниски от установените резултати от Дончев (1982). Счита се, че родените с по-високо живо тегло агнета имат и по-висока степен на оцеляване до отбиване и по-високо тегло в по-късна възраст (Макнев, 1951; Combellas et al., 1980; Fraser & Saville, 2000). Прекалено тежките и едри агнета при Каракачанската порода обаче са предпоставка за трудни раждания и обикновено са резултат от кръстосване с други породи.

Живото тегло при раждане на Каракачанските агнета е най-ниско, сравнено със стойностите на този признак при други местни породи и отродия – Тетевенска овца – 3.33 kg, Средностаропланинска – 3.06 kg (Генковски, 2002).

Нашето проучване сочи, че Каракачанските агнета отстъпват значително по признака *тегло при раждане* на Черноглавите плевенски агнета: мъжки одинаци – 3,886 kg, мъжки близнаци – 3,120 kg, женски одинаци – 3,920 kg, и женски близнаци – 3,120 kg (Хинковски и кол., 1979), както и от това на женски агнета от местната Старозагорска овца – 4,7 kg за агнета одинаци, и 4,4 kg – за агнета близнаци.

В началния период след раждането генетичният потенциал за растеж на агнето до голяма степен е зависим от количеството и качеството на избозаното майчино мляко и от редовния му прием. Приетите незначителни количества концентриран фураж и сено нямат съществено значение за живото тегло до отбиването на агнетата. Агнетата от Каракачански овце имат изключителен виталитет и в комбинация с изявения майчин инстинкт на овцете майки, от друга страна, си осигуряват редовно избозаване на майчиното мляко в ранните етапи от тяхното развитие.

Високото съдържание на хранителни вещества в млякото на Каракачанските овце го прави висококалорична храна за новороденото. Всички изброени фактори обуславят сравнително високия интензитет на растеж на Каракачанските агнета през бозайния период. Ние установяваме 219,744 g среднодневен прираст за периода от раждането до отбиването на 90-дневна възраст. Подобни резултати за интензитет на растеж на Каракачански агнета до 3-месечна възраст съобщава Генковски (2002).

Проведени в миналото опити с интензивно угодяване на Каракачански агнета след отбиването сочат, че среднодневният прираст намалява драстично и разходът на фураж за килограм прираст се увеличава (Алексиева, 1979; Кафеджиев и др., 1992; Неделчев и др., 1994; Станков, 1999; Бойковски и др., 2005). Счита се за нецелесъобразно последващо интензивно угодяване на агнетата от тази порода.

Предимството на тази местна порода е в производството на т.нар. „млечни агнета“, чиято реализация за месо да става непосредствено след отбиването им. Получените от нас резултати за живото тегло при отбиване на 90-дневна възраст е 22,492. Това живо тегло би могло да осигури кланични трупчета в диапазона 9–11 kg, които биха се класифицирали в категория В и С на леките агнешки трупчета по системата SEUROP за окачествяване на кланични труповете от дребни преживни.

ИЗВОДИ

1. Живото тегло при раждане на мъжки Каракачански агнета, родени като одинаци, е 2,715 kg.
2. Мъжките Каракачански агнета, родени като одинаци, достигат живо тегло при отбиване на 90-дневна възраст 22,492 kg.
3. Интензитетът на растеж на мъжките Каракачански агнета, родени като одинаци, до отбиването им на 90-дневна възраст е 219 g.

ПРЕПОРЪКИ

Каракачанските овце имат потенциал да произведат т.нар. „млечни агнета”, реализирани за месо веднага след отбиването им на 90-дневна възраст, без период на интензивно угодяване. На базата на признака живо тегло при отбиване биха могли да осигурят кланични трупчета в диапазона 9–11 kg, които биха се класифицирали в категория В и С на леките агнешки трупчета по системата SEUROP за окачествяване на кланични трупове от дребни преживни.

REFERENCES

- Aleksieva, S.*, 1979. Sravnitelna harakteristika na nyakoi mestni otrodia ovtse v Bulgaria vav vrazka sas sahranenie na genetichnite resursi v ovtsevadstvoto, Disertatsia, S.
- Boykovski, St., D. Nedelchev, G. Staykova*, 2005. Karakachanska ovtsa. Izd. Shumen. 191 str.
- Donchev, P.*, 1982. Biologicheski vazmozhnosti i sistemi za proizvodstvo na ovtsevadna produktsia pri usloviyata na predplaninski i planinskite rayoni na Sredna Stara planina, Doktorska Disertatsia, S., 505 str.
- Genkovski, D.*, 2002. Sravnitelna harakteristika na ovtse ot razlichni porodi i otrodia, otglezhdani v Sredna Stara Planina, Disertatsia, S. 137 str.
- Hinkovski, Ts., P. Donchev, D. Dochevski*, 1979. Mlechno ovtsevadstvo i tehnologii za otglezhdane na ovtsete. Zemizdat, Sofia.
- Vuchkov, A.*, 2009. Prouchvane varhu maychinata sposobnost na Belite i Vakli marishki ovtse i nyakoi harakteristiki na mesodaynata produktivnost. Disertatsia.
- Kafedzhiev, V., I. Ivanov, G. Uzunov*, 1992. Ugoitelni sposobnosti i klanichni pokazатели na intenzivno ugotyavani agneta otglezhdani v Srednite Rodopi, Zhivotnovadni nauki, 5–8, 178–185.
- Nedelchev, D., S. Aleksieva, P. Marinova, I. Nikolov*, 1994. Izpitvane shemi za sazdavane na ovtse s kilimen tip na valnata. Intenzitet na rastezha i mesodayni kachestva, Zhivotnovadni nauki, 5–6, 44–48.
- Stankov, I.*, 1999. Prouchvane varhu histologichnata struktura na kozhite pri intenzivno i pasishtno ugotyavane, agneta ot razlichni porodi i tyahnata prigodnost za kozhuharski tseli. Doktorska disertatsia, S., 340 str.
- Vuchkov, A., D. Dimov*, 2006. Mesodayni harakteristiki na Beli i Vakli Marishki agneta. Zhivotnovadni nauki, 3: 6–10.

- Combelles, J., Martinez, N., Conzolez, E.*, 1980. A study of factors which influence birth and weaning weight in lambs. – *Trop. Anim. Prod.*, 5(3): 261–266.
- Conington, Y., Bishop, S. C., Waterhouse, A. & Simm, G.*, 2000. A bioeconomic approach to estimating economic values for UK hill sheep. – *Proceedings of the British Society of Animal Science*, 39.
- Fraser, I. & Saville, D.*, 2000. The effect of weaning weight on subsequent lamb growth rates. *Proceeding of the New Zealand Grassland Association 62nd Conference*, Invercargill, 62: 75–79.
- More O'Ferral, G.*, 1976. Phenotypic and genetic parameters of productivity in Galway ewes. – *Anim. Prod.*, 23: 295–304.
- Rao, S. & Notter, D.*, 2000. Genetic analysis of litter size in Targhee, Suffolk and Polypay sheep. – *J. Anim. Sci.*, 78: 2113–2120.